

Охират ҳовлиси силсиласи

Ҳамд Ҳадис Ҳадис

Ҳадис Ҳадис Ҳадис Ҳадис

Ҳадис Ҳадис Ҳадис

Шайх Муҳаммад Ҳассон
Ислом Нури таржимаси

Барча ҳамду санолар Аллоҳга хосдир. Биз Унга ҳамд ва истиғфор айтамиз, Ундан ёрдам ва ҳидоят сўраймиз, нафсимизнинг шумлигидан ва амалларимизнинг ёмонлигидан Унинг Ўзидан паноҳ сўраймиз. Аллоҳ ҳидоят қилган кимсани адаштирувчи, адаштирган кимсани ҳидоят қилувчи йўқдир. Мен ягона, шериксиз Аллоҳдан ўзга ҳақ илоҳ йўқ ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам Унинг бандаси ва элчисидир деб гувоҳлик бераман.

«Эй мўминлар, Аллоҳдан ҳақ-рост қўрқиши билан қўрқинглар ва факат мусулмон бўлган ҳолларингда дунёдан ўтинглар!» (Оли Имрон: 102).

«Эй инсонлар! Сизларни бир жондан яратган ва ундан жуфтини вужудга келтирган ҳамда у икковидан кўп эркак ва аёлларни тарқатган Роббингиздан қўрқингиз! Яна ораларингиздаги савол-жавобларда ўртага номи солинадиган Аллоҳдан қўрқингиз ва қариндош-уругларингиз (билин ажralиб кетишдан қўрқингиз)! Албатта Аллоҳ устингизда кузатувчи бўлган зотдир» (Нисо: 1).

**«Эй мўминлар, Аллоҳдан қўрқинглар, тўғри сўзни сўзланглар!
(Шунда Аллоҳ) ишларингизни ўнглар ва гуноҳларингизни
мағфират қилур. Ким Аллоҳга ва Унинг пайғамбарига итоат
этса, бас у улуғ баҳтга эришибди» (Аҳзоб: 70, 71).**

Сўзларнинг рости Аллоҳнинг Китоби, йўлларнинг яхшиси Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўллари, ишларнинг ёмони (динда) янги пайдо қилинганлари, (динда) янги пайдо қилинган барча нарса бидъат, барча бидъат залолат, барча залолат эса жаҳаннамга элтгувчидир.

Аммо баъд...

Аллоҳ йўлидаги дўстларим! Аллоҳнинг тавфиқи билан «Охират ҳовлиси» силсиласидан сизлар билан бугунги суҳбатимиз ўн бешинчи суҳбат бўлади.

Ёдингизда бўлса, бундан аввалги икки учрашувимизда қиёмат куни Аллоҳ таоло бандаларини унинг асосида ҳисоб қиласидиганadolat мезонлари ҳақида сўзлаб ўтган, сўнгра биринчи бўлиб ҳисобга чорланадиган уммат билан, биринчи бўлиб ажрим қилинадиган кишилар билан, биринчи бўлиб ҳисобга тортиладиган амал билан танишиб ўтган эдик. Бугунги суҳбатимиз ҳам ҳисоб майдонида, Аллоҳ таоло ҳузурида туриш мавзусида давом этади. Намоз ҳақида ҳисоб қилганидан сўнг Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло бандадан қуидаги тўрт нарса ҳақида сўрайди:

Умрини нима билан ўтказгани ҳақида;

Илмига қандай амал қилгани ҳақида;

Молини қаердан топиб, нимага сарф қилгани ҳақида;

Жисмини нима ишларда қаритгани ҳақида.

Мана шу тўрт нарса бугунги сұхбатимиз мавзуси бўлади.

Сұхбатимизга диққат-эътибор қаратасиз деб умид қиласман. Аллоҳ субҳанаҳу ва таолодан сизу бизни ер юзида ҳам, ер остида ҳам, ҳисоб кунида ҳам Ўз қарами билан ўрашини сўрайман. Албатта, У Ҳалим, Мехрибон ва Раҳмли зотдир.

Шубҳасиз, Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло бандани дунёда қилиб ўтган ҳамма амалларидан сўроққа тутади.

Аллоҳ таоло айтади: «Ким (ҳаёти-дунёдалик пайтида) зарра мисқолича яхшилик қилса (Қиёмат кунида) ўшани кўур. Ким зарра мисқолича ёмонлик қилса уни ҳам кўруп!» (Залзала: 7-8).

Аллоҳ таоло айтади: «Парвардигорингиз номига қасамки, албатта, уларнинг барчасидан қилиб ўтган иш — амаллари ҳақида сўраймиз» (Хижр: 92-93).

Унутиб юборган не-не гуноҳларингизни Аллоҳ у куни эслатиб қўяди. Яшириб ўтган қанча маъсиятларингизни Аллоҳ таоло очиб ташлайди.

Бироқ, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам хабар берганларки, Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло бандани намоздан сўнг яна тўрт нарсадан сўроққа тутади.

Термизий «Сунан»ида, Табароний «Муъжам ус-Сағир»ида, Хатиб «Тарих»да ривоят қилган, шайх Албоний «Ас-силсилатус-саҳиҳа»да

саҳиҳ санаган, Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

«Киёмат куни банда тўрт нарсадан - умрини нима билан ўтказгани ҳақида, илмига нима амал қилгани ҳақида, молини қаердан топиб, нимага сарф қилгани ҳақида ва жисмини қайси ишларда қаритгани ҳақида сўралмагунча қадами силжимайди» (Термизий: №2419, Албоний: Ас-силсилатус-саҳиҳа: №946).

Биринчи: Умр ҳақида сўралиш

Аллоҳ йўлидаги дўстим! Умр кишининг сармоясидир. Ким сармоясини зое қилса, аниқ зиёнкорга айланади.

Сиз ўз умрингиз бўлмиш ва сизга сездирмай ўтиб бораётган бу кунлар, бу ойлар, бу йиллардан Аллоҳ таоло ҳузурида ҳисоб бермайман деб ўйлайсизми?!

Аллоҳ таоло айтади: «**Ёки сизларнинг гумонингизча, Биз сизларни беҳуда** (яъни дунёда сизларга бирон вазифа бермайдиган, охиратда ҳисоб-китоб қилмайдиган ҳолда) **яратдигу, сизлар Бизнинг ҳузуримизга қайтарилмайсизларми?!**» (Ундоқ эмас)! **Зотан Ҳақ Подшоҳ - Аллоҳ** (бирон ишни беҳуда қилишдан) **юксакдир. Ҳеч қандай барҳақ илоҳ йўқ, магар У - улуғ арш соҳиби барҳақдир** » (Муъминун: 115-116).

Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло айтади: «**Инсон ўзини** (бу дунёда дину иймонга буюрилмасдан, охиратда эса қайта тирилиб ҳисоб-китоб қилинмасдан) **бекор ташлаб қўйилишини ўйларми** (тамаъ қилурми)?! **Ахир у** (бачадонга) **тўкиладиган манийдан бир** (ҳақир)

нутфа эмасми?! Сўнгра лахта қон бўлди. Бас, (Аллоҳ уни) яратиб, расо (инсон) қилди. Сўнг ундан эркак ва аёл жуфтларини (пайдо) қилди. Ана шу (Аллоҳ) ўликларни тирилтиришга қодир эмасми?! (Албатта Аллоҳ бунга қодирдир)!» (Қиёмат: 36-40).

Ана шундай зот бўлмиш Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло уларни дунёда қилиб ўтган каттаю кичик амалларидан ҳисоб беришлари учун қайта тирилтиришга ва Ўз ҳузурида тургизишга қодир эмасми?!

Эй мусулмон! Кунлар ўз ортидан ой ва йилларни эргаштириб ўтиб бораверади. Бир авлод ортидан иккинчисининг умри поёнига етмоқда. Охир оқибат бу дунёдан ўтиш ва Буюк Подшоҳ ҳузурида туриш бордир.

Яшаб ўтган умрнинг ҳар соатидан, ҳар кунидан, ҳар ойидан, ҳар йилидан, қўйингки умрнинг ҳаммасидан ҳисоб бериш турибди олдимиизда!!

Ҳасан ал-Басрий раҳимаҳуллоҳ айтадилар: «Эй одамзот! Сен кунлар ийғиндисидан иборатсан. Бир кунинг ўтгани бир бўлагинг ўтганидир, бир бўлагинг ўтганинг ҳамманг ўтганидир».

Ҳасан ал-Басрий раҳимаҳуллоҳ яна айтадилар: «Ҳар бир кун тонг отаркан, ҳол тили билан: «Эй одамзот, мен янги яратилган кунман, сенинг амалингга гувоҳман, мени ғанимат билгин, кетсам то қиёматгача қайтиб келмайман», деб нидо қиласди».

Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳу айтадилар: «Аллоҳга қасамки, қуёши ботиб, умрим муҳлати бир кунга қисқарган, аммо амалим зиёда бўлмаган кунга ачинганимча бирор нарсага ачинмадим».

Умр ҳақиқий сармоядир. Қасамки, бизга ушбу муборак сармоя ўйин-кулги ва енгил-елпи ҳаёт кечириш учун берилмаган! Қасамки, биз беҳуда ишлар учун яралмаганмиз, улуғ ғоя ва буюк мақсадлар учун яратилганмиз.

Аллоҳ жалла ва ало айтади: «**Мен жин ва инсни фақат Ўзимга ибодат қилишлари учунгина яратдим**» (Ваз-зарият: 56).

Аллоҳ таоло халқларини мана шу мақсад учун яратган. Қасамки, биз умрларимизни бечора умматимиз ҳаётида жиддий ишга айланиб қолган сериаллар, спорт мусобақалари, фильмлар томоша қилиш, беҳуда ўйин-кулгилар учун яратилган эмасмиз.

Куръони каримда Аллоҳнинг пайғамбари Яхё алайҳиссалом ҳақларида келган мана бу сўзлар нақадар гўзал: «(Биз унга): «**Эй Яхё, Китобни (яъни Тавротни) маҳкам ушлагин», (дедик) ва унга гўдаклик чоғидаёқ ҳикмат-маърифат ато этдик**» (Марям: 12).

Жумҳур муфассирлар сўзларига кўра, Аллоҳ таоло унга гўдаклик чоғидан ҳикмат-денишмандлик ато этган экан. Пайғамбарлик берилишидан олдин бир куни тенгдошлари унинг олдига келиб: «Юр, ўйнаймиз, эй Яхё», дейишганида у: «Аллоҳга қасамки, биз ўйин-кулги учун яратилган эмасмиз, Аллоҳга қасамки, биз беҳудалик ва лаҳв учун яратилган эмасмиз», деб жавоб берган экан.

Ҳа.. Аллоҳга қасамки, биз умрларни зое қилиш учун яратилган эмасмиз.

Аксарият одамлар деярли ҳамма вақтини телевизор олдида ўтказадиган бўлиб кетган. Ва ла ҳавла ва ла қуввата илла биллаҳил

алийийил азийим.

Эй бепарволик билан умрини зое қилаётган инсон! Унутмагин, ўтаётган мана шу соатларинг учун албатта ҳисобга тортиласан!

Эй умрини ғафлатда ўтказаётган инсон! Унутмагин, дунё ҳаёти ҳар қанча узоқ бўлмасин, барибир қисқа.. Дунё ҳар қанча улкан бўлмасин, барибир ҳақир.. Чунки, кеча ҳар қанча узун бўлмасин, барибир тонг отиши бор.. Умр ҳар қанча узун бўлмасин, барибир қабрга кириш бор.

Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам орзу-ҳавасларга берилишдан огоҳлантириб, Ибн Умар розияллоҳу анҳумога айтганлар: «**Дунёда ғариф ёки йўловчилик бўл**» (Имом Бухорий ривояти: 6413).

Абдуллоҳ ибн Умар розияллоҳу анҳумо айтардилар: «Кун ботса, тонгни кутма, кун чиқса, кеч бўлишини кутма» (яъни, ҳозирги умрингдан фойдалан, амал қил. Кечгача ё эртагача бормисан ё йўқмисан. Тарж).

Иброҳим Адҳамдан сўрадилар: – Эй Иброҳим, қандай қилиб дунёдан зоҳид бўла олдингиз?.

Иброҳим деди: – Уч нарса билан.

– Нима у уч нарса?

– Қабрни ваҳшатли эканини, унда менга бирон муnis, ҳамдам бўлмаслигини кўрдим. Йўлнинг узоқлигини, ёнимда эса йўл озуқаси йўқлигини кўрдим. Осмонлару Ернинг Парвардигори қози бўлишини, ундан мени ҳимоя қиласиган ҳимоячим йўқлигини кўрдим.

Севикли биродарларим! Дунёning ҳаммаси заволга юз тутади,

умрнинг охири фанодир.

Улкан бойлик соҳиби бўлган Султон Фотих Муҳаммад ибн Маликшоҳ ўлим тўшагида ётаркан: «Қўл остимдаги барча қул-чўриларимни, ходиму ходималаримни, мол-дунё-ю дурру жавоҳирларимни хузуримга келтиринглар, лашкаримнинг барини ҳозир қилинглар», деб буюрди. Сўнг султон ўзининг шу қадар улкан мулкига боқиб, йиғлади ва: «Аллоҳга қасам ичиб айтаманки, агар ўлим фариштаси рози бўлса, мана шу мулкимнинг ҳаммасини бериб, жонимни қутқариб олган бўлардим», деди.

Сўнг ўзининг лашкарига боқиб, деди: «Аммо, булар, Аллоҳга қасамки, менинг умримга бир соат ҳам қўшиб беролмайди».

Сўнг фарёд қилиб деди: **«Менга (не мاشаққатлар билан топган) мол-дунёйим асқотмади-я! Мулку салтанатим ҳам ҳалок бўлиб кетди-я!»** (Ал-ҳааққа: 28-29).

Самодаги булатга хитоб қилиб: «Эй булат, истаган ерингга ёмғирингни тўк, иншооллоҳ, барибир хирожи менинг хазинамга келиб тушади!», деган Ҳорун ар-Рашид бир кун келиб, ўлим тўшагида ётганида яқинларига: «Мени ўзим қўйиладиган қабрга олиб боринглар», деди. Уни қабр ёнига олиб келдилар. Шунда қабрга қараб йиғлади ва осмонга қараб: «Эй мулку салтанати абадий Зот! Салтанати қўлдан кетган кимсага Ўзинг раҳм қилгайсан», деди..

Ғўрлик даврингда ўтган

Ишларингни қўй энди,

Гуноҳларингни эслаб,

Кўзингдан ёш қуй энди.

Гарчи сен эдинг ғофил,

Икки фаришта огоҳ,

Сен маъсиятга машғул,

Улар ёзишга, эвоҳ!

Бу жон сенга берилган

Омонатдир билсанг гар.

Эгасига у бир кун

Албатта қайтарилар.

Сен алданиб, ортидан

Елиб-юргурган дунё

Ховлидир бир ўткинчи,

Алдамчи мисли рӯё.

Билки, кечаю кундуз

Олганинг ҳар бир нафас

Ҳисоблидир барчаси,

Кетмагай беиз, абас.

«Ёки сизларнинг гумонингизча, Биз сизларни беҳуда (яъни дунёда сизларга бирон вазифа бермайдиган, охиратда ҳисоб-китоб қилмайдиган ҳолда) яратдигу, сизлар Бизнинг ҳузуримизга қайтарилмайсизларми?!» (Ундоқ эмас)! Зотан Ҳақ Подшоҳ - Аллоҳ (бирон ишни беҳуда қилишдан) юксакдир. Ҳеч қандай барҳақ илоҳ йўқ, магар У - улуғ арш соҳиби барҳақдир » (Мульминун: 115-116).

Азиз биродарим! Қиёмат куни умрингиздан сўралмагунча қадамингиз қимиirlамайди.

Эй ғафлат ичра қимматбаҳо матоси ва ҳақиқий сармояси бўлган умрини зое қилиб юрган инсон, кўзингни оч!! Унутмагинки, ўтаётган ҳар бир кунинг сени дунёдан узоқлаштириб, охиратга яқинлаштироқда!

Луқмон ҳаким фарзандига деди: Эй фарзанд! Сен дунёга келган кунингдан бошлаб, дунёни ортингда қолдириб, охират сари юриб бормоқдасан.. Сен ўзинг яқинлашиб бораётган ҳовлига узоқлашиб бораётганинг ҳовлидан кўра яқинроқсан..

Фузайл ибн Иёз бир кишидан сўради:

- Ёшингиз нечада?
- Олтмишда, - жавоб берди у.
- Демак, сиз олтмиш йилдан бери Аллоҳ ҳузурига қараб бораяпсиз

экан, етишингизга ҳам оз қолибди.

- Инна лиллаҳи ва инна илайҳи рожиуун (Ҳаммамиз Аллоҳникимиз ва Аллоҳ ҳузурига қайтамиз), – деди киши.
- Эй биродар, бу сўзларнинг маъносини биласизми? – сўради Фузайл.
- Ҳа, биламан. Мен Аллоҳнинг бандасиман ва Унинг ҳузурига қайтаман.
- Эй биродар! Ким ўзининг Аллоҳга банда эканини ва Унга қайтажак эканини билса, ўзининг Унинг олдида туришини билади. Ким Унинг олдида туришини билса, ўзининг сўроққа тутилажак эканини билади. Ким ўзининг сўроққа тутилишини билса, саволга жавобини тайёрлаб қўйисин.
- Чораси нима? – сўради ҳалиги киши йиғлаб.
- Осон – деди Фузайл.
- Менга айтиб беринг, Аллоҳ сизга раҳматини ёғдирсин.
- Қолган умрингизда Аллоҳдан тақво қиласиз, Аллоҳ ўтган ва бўлажак гуноҳларингизни кечиради.

Иккинчи: Билган илмига қандай амал қилгани ҳақида сўралиш

Яхши билингки, эртага, қиёмат куни жумъа хутбаларида эшитган ё илм мажлисларида эшитган ё китобдан ўқиб билган ҳар бир калима ҳақида сўроққа тутиласиз. Ўқиган-билган илмингиздан сўраласиз, илмингга қандай амал қилдинг, деган савол сизга кўндаланг бўлади!

Ўйлаб кўринг, қачонлардан бери, қанчалаб марта Аллоҳнинг каломини эшитганмиз?! Қачонлардан бери, қанчалаб марта Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ҳадисларини эшитганмиз?! Шундай бўлгани ҳолда, билган нарсамиз, яъни илмимиз билан унга амал қилиш ўртасида жуда катта жарлик борлиги кўриниб туради. Мана шу жарлик нифоқ сабабларидан биридир, агар билсангиз!

Аллоҳ таоло айтади: «**Эй мўминлар, сизлар нега ўзларингиз қилмайдиган нарсани айтасизлар?! Сизларнинг ўзларингиз қилмайдиган нарсани айтишларингиз Аллоҳ наздида ўта манфур** (ишдир)» (Саф: 2-3).

Аллоҳ таоло айтади: «**Одамларни яхшиликка чорлаб, ўзларингизни унугасизларми? Ҳолбуки, ўзларингиз китоб** (Таврот) тиловат қиласизлар. Ақлингизни юргизмайсизларми?» (Бақара: 44).

Аллоҳ таолодан барчамизга сўзу амалда сидқу ихлос ато этишини сўрайман.

Севикли дўстларим! Илм бу ҳаётда талаб қилинадиган энг қимматбаҳо матодир. Ҳеч шубҳасиз, Аллоҳни таниш, дунёю охиратда Унинг розилигига этиш йўли фақат шаръий илм ўрганиш орқали бўлади. Илм йўлида мол сарф қилинади, илм учун умр сарф қилинади, илм учун вакт сарф қилинади. Катта фидокорлик талаб қилувчи энг қимматбаҳо нарса ҳам илмдир. Аллоҳ таоло Ўз пайғамбарига бирон нарсада зиёдалик талаб қилишни буюрмагани ҳолда, фақат илмда зиёдалик талаб қилишга амр этди. Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло Мухаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламга хитобан шундай деди: «**Айтинг: Парвардигорим, илмимни янада зиёда қилгин**» (Тоҳа: 114).

Аллоҳ таоло айтади: «Аллоҳдан бандалари орасидаги олимларгина қўрқур» (Фотир: 28).

Аллоҳ таоло айтади: «**Аллоҳ сизлардан иймон келтирган ва илм ато этилган зотларни** (баланд) даража-мартабаларга қўтарур» (Мужодала: 11).

Аллоҳ таоло айтади: «**Аллоҳ, фаришталар ва илм ахллари – адолат билан ҳукм қилувчи ёлғиз Аллоҳдан ўзга ҳеч қандай барҳақ тангри йўқ, фақат Унинг Ўзи ҳақлигига гувоҳлик бердилар. Ҳеч қандай барҳақ тангри йўқ, фақат Унинг Ўзи ҳақдир. У қудратли, ҳикмат эгасидир**» (Оли Имрон: 18).

«Саҳиҳайн»да Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анхумодан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар: «**Албатта Аллоҳ илмни бандалари (қалби)дан суғуриб олиш билан олиб қўймайди, балки илмни олимларни олиш билан олиб қўяди. Ҳатто бирон бир олимни қолдирмагач, одамлар жоҳил кимсаларни ўзларига бош қилиб олишади, улардан (фатво) сўралганда илмсизлик билан фатво бериб, (ўзлари ҳам) адашиб, (бошқаларни ҳам) адаштиришади**» (Бухорий: 1/174, Муслим: №2673).

«Саҳиҳайн»да Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинади: Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: «**Аллоҳ кимга яхшилик истаса, уни динда фақих-олим қилиб қўяди**» (Бухорий: 3116, Муслим: №1037).

«Саҳиҳайн»да ривоят қилинган яна бир ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам Алий розияллоҳу анҳуга айтганлар:

«Аллоҳга қасамки, Аллоҳ сен сабабли бир кишини ҳидоят қилиши сен учун қизил туялар бўлишидан кўра яхшироқдир»
(Бухорий: №3701, Муслим: №2406).

Абу Довуд, Термизий, Ибн Можа ва бошқалар ривоят қилган ва шайх Албоний ҳасан санаган, Абу Дардо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинганд ҳадисда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар:

«Ким илм талабида бир йўлга кирса, Аллоҳ унга жаннат йўлини осон қилиб қўюр. Дарҳақиқат, фаришталар илм толибининг бу қилган ишидан рози бўлиб, ўз қанотларини унинг оёқлари остига тўшарлар. Олимга осмонлару-ердагилар, ҳатто сувдаги балиқлар ҳам дуо-истиғфор айтадилар. Олимнинг обиддан афзаллиги худди тўлин ойнинг бошқа юлдузлардан афзаллиги кабидир. Дарҳақиқат, уламолар пайғамбарларнинг меросхўрлариidlар, пайғамбарлар эса тилла ҳам, кумуш ҳам мерос қолдирмаганлар, балки илмнигина мерос қилиб қолдирганлар. Кимда-ким уни олган бўлса, мўл улушни олибди» (Абу Довуд: №3641, 3642, Термизи: №2683, 2684, Саҳиҳул-жомиъ: №6297).

Аллоҳ кимга илм ато этган бўлса, унга ҳамма яхшиликни ато этибди. Чунки, Аллоҳ таоло дунёни Ўзи яхши кўрган кишисига ҳам, сўймаган кишисига ҳам бераверади. Аммо, динни фақат Ўзи суйган бандасига беради. Аллоҳ кимга яхшилик истаса, уни динда фақих, яъни олим қилиб қўяди.

«Саҳиҳ Муслим»да ва бошқа ҳадис тўпламларида ривоят қилинганд ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлариdek:
«Инсон вафот этгач, барча амаллари ундан узилади: фақат учта

амали(дан савоб келиб туради): садақаи жориядан, фойдаланиб туриладиган илмдан ва ҳаққига дуо қилиб турадиган солих фарзанддан» (Муслим: №1631, Абу Довуд: №2880, Термизий: №1376).

Агар илм сизнинг қалбингизни ва аъзоларингизни амалга ва Аллоҳнинг тақвосига қўзғотолмаса, у илмда на яхшилик, на барака бор.

Илм агар амалга етакламаса, унинг нима фойдаси бор?! Илм агар сизу бизни Аллоҳ субҳанаҳу ва таолога яқинлаштирумаса, унинг нима фойдаси бор?!

Диллар агар еру осмонлар Парвардигорига ибодат қилмаса, у дилларни ларзага келтирадиган бу маърузаларнинг, хутбалару таъсирчан сўзларнинг нима фойдаси бор?!

Бу илм бизга Аллоҳдан қўрқишни олиб келмаса, бу илм қалбимизга тақво ҳосил қилмаса, унинг нима фойдаси бор?!

Бу илм бизга суннатга муҳаббат ва бидъатга нафрат олиб келмаса, унинг нима фойдаси бор?!

Ином Шотибий ўзининг қимматли «Ал-мувофақот» номли китобида айтади: «Амални ифода этмайдиган ҳар қандай илмни шариатда яхши санашга далолат қилувчи нарса йўқдир».

Аллоҳ таоло айтади: «**Одамларни яхшиликка чорлаб, ўзларингизни унугасизларми? Ҳолбуки, ўзларингиз китоб (Таврот) тиловат қиласизлар. Ақлингизни юргизмайсизларми?**» (Бақара: 44).

«Саҳиҳайн»да Усома ибн Зайд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

«Киёмат куни бир кишини олиб келиниб, дўзахга улоқтирилади. Ичаклари қорнидан чиқиб кетиб, улар билан тегирмон айлантираётган эшакдек (доира шаклида) айланаверади. Жаҳаннам аҳли унга йиғилиб келиб: «Эй фалончи, сизга нима бўлди, яхшиликка буюриб, ёмонликдан қайтариб юрган эмасмидингиз ахир?», дейишади. «Ха, яхшиликка буюрадим-у, ўзим қилмас эдим, ёмонликдан қайтарар эдим-у, ўзим қилаверар эдим», дейди» (Бухорий (6/238), Муслим (№2989).

Шунинг учун Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам фойдасиз илмдан паноҳ тилардилар. «Саҳиҳ Муслим» ва «Сунан ут-Термизий»да Зайд ибн Арқам розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда айтилишича, у зот соллаллоҳу алайҳи ва саллам дуоларида шундай дердилар:

□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□
□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□
□□ □□□□□□□
□□□□ □□□□□□□□

«Эй Аллоҳим, мен фойдасиз илмдан, хушуъсиз қалбдан, тўймас нафсдан ва қабул қилинмас дуодан Ўзинг паноҳ беришингни тилайман» (Абу Довуд (№1548), Насоий (8/263) ривоятлари).

Абуд-Дардо розияллоҳу анҳу айтадилар: «Киёмат куни мендан: «Илм ўқидингми ё жоҳил бўлдингми?» деб сўралса, мен: «Илм ўқидим» десам, шунда Аллоҳнинг Китобидан биронта ҳам буюрувчи ё

қайтарувчи оят қолмасдан, ҳаммаси менинг олдимга келиб, унга амал қилганимдан сўраса, буюрувчи оят келиб: «Буйругимга бўйсундингми?!», деса, қайтарувчи оят келиб: «Қайтариғимдан тийилдингми?!», деса, мен ана шундан қаттиқ қўрқаман. Бас, шундоқ экан, мен фойдасиз илмдан, хушуъсиз қалбдан, тўймас нафсдан ва қабул қилинмас дуодан Аллоҳнинг Ўзидан паноҳ тилайман» (Байҳақий, Доримий, Ибн Абдилбар ривоят қилганлар).

Илм кўп ривоят қилиш дегани эмас, ҳақиқий илм Аллоҳдан қўркув олиб келадиган, амалга чорлайдиган илмдир.

Алий розияллоҳу анҳу айтадилар: «Эй илм аҳли, унга амал қилингиз! Зеро, олим - илм ўқиган, сўнг амал қилган ва илми амалига мувофиқ келган кишидир. Ҳали шундай қавмлар келадики, илмлари ҳалқумларидан ўтмайди, иchlари ташларига зид келади, илмлари амалларига хилоф бўлади, бир-бирларига мақтанишиб, ҳалқа-ҳалқа бўлиб ўтиришади, ҳатто бир киши ўз ҳалқасидаги киши бошқа бир ҳалқага бориб ўтирса, ундан ғазабланади ва уни тарк қилади. У кишиларнинг бу амаллари Аллоҳ азза ва жалла ҳузурига кўтарилмайди».

Молик ибн Динор раҳимаҳуллоҳ айтадилар: Олим агар илмига амал қилмаса, унинг мавъизаси қалбларда худди ёмғир томчиси силлик тошда ўрнамаганидек ўрнамайди.

Ибн Саммок раҳимаҳуллоҳ айтганларидек, қанча-қанча Аллоҳни эслатувчи кишилар бўладики, ўзлари Уни унутган бўлади. Қанча-қанча Аллоҳдан қўрқитувчилар бўладики, ўзлари Аллоҳдан қўрқмайдиган бўлади. Қанча-қанча Аллоҳга яқинлаштирувчилар бўладики, ўзлари Аллоҳдан узоқ бўлади. Қанча-қанча Аллоҳга

чорловчилар бўладики, ўзлари Аллоҳдан қочувчи бўлади. Қанча-қанча Аллоҳнинг Китобини ўқувчилар борки, ўзлари Аллоҳнинг оятларидан суғурилувчи бўлади.

Модомики, илм ўз эгасини Аллоҳ жалла ва алога бандалик қилдирмас экан, унинг асло қиймати йўқдир. Илм ўз эгасини Аллоҳ жалла ва алога яқинлаштирмас экан, унинг ҳеч қандай вазни йўқдир. Илм ўз соҳибига Аллоҳдан қўрқувни келтирмас экан, унда яхшилик йўқдир. Шаръан эътиборли илм - ўз соҳибини Аллоҳнинг амрларига бўйсуниш ва қайтариқларидан тийилиш ҳамда Аллоҳнинг ҳад-худудларида туриш орқали Аллоҳга яқинлаштирадиган ҳар қандай ишга мажбурлайдиган илмдир.

Киёмат куни банда то илмига қандай амал қилгани ҳақида сўралмай туриб, унинг қадами ўрнидан жилмайди.

Учинчи: Молини қаердан топгани ва нималарга сарфлагани ҳақида сўралиши

Мол энг катта неъматлардан биридир. Мол-дунё ва бола-чақа дунё ҳаёти зийнатидир.

Аллоҳ таоло айтади: «**Мол-мулк, бола-чақа шу ҳаёти дунё зийнатидир**» (Каҳф: 46).

Эътибор беринг, ушбу оятда Аллоҳ таоло мол-мулкни бола-чақадан олдин зикр қилди. Мол-мулк зийнатдир, улкан неъматдир. Лекин, бу неъматнинг қадрини молдан бўлган ғоя-мақсадни тўғри англаган кишигина билади. Мол нақадар яхши неъматдир агар унинг жилови солиҳ кишилар қўлида бўлса!!

Мол-мулк неъматдир, унинг қадрини факат молдан бўлган мақсадни

яхши тушунган, молнинг йўқолиб кетувчи соя ва қайтариб олинадиган омонат эканини яхши англаган солих ва тақволи зотлар билади.

Мол-мулк Аллоҳ таоло томонидан сизга ато этилган неъматдир, Аллоҳ таоло сизни у билан зийнатлаган зийнатдир.

Лекин, билиб қўйинг, мана шу мол-мulkning ҳаммасидан сўраласиз, қаердан топганингиз ва нима ишларга сарфлаганингиз ҳақида жавоб берасиз. Ҳа, жиддий ўйлаб кўрсангиз, бу жуда оғир савол! Банданинг қалбига қўрқув соладиган ва молни қўлга киритишдан олдин ўз нафсини минглаб марта саволга тутишга мажбур этадиган савол!

Эй ҳаром нарсалар билан савдо қилувчи, мол-дунё йиғишдан бошқа ғами бўлмай, жигарбандларимиз жисмларини тилка-пора қилувчи гиёҳванд моддалар савдоси билан шуғулланувчи! Кўзингни оч, эртага бу ҳаром йўллар билан топган молингнинг ҳисобини қандай берасан?! Махфию ошкор барча нарсани билувчи Зот ҳузурида ҳисобга туришдан, молингни қаердан топдинг ва нима ишларга сарф этдинг, деган саволга тутилишдан олдин, шу бугун молингни тозалаб ол!

Мол нақадар яхши неъматдир агар унинг жилови солиҳ кишилар қўлида бўлса!!

Молдан бўлган ғоя-мақсад нималигини, молнинг инсон ҳаётидаги вазифаси нимадан иборат эканини яхши билувчи тақволи мўмин учун мол-дунё улкан неъматдир.

Бинобарин, «Саҳиҳайн»да ривоят қилинган ҳадисда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганларидек:

«Фақат икки нарсага ҳасад (яъни ҳавас) қиласа бўлади: Аллоҳ

таоло бировга мол-давлат берса ва у кеча-кундуз молидан инфоқ-эҳсон қилса. Аллоҳ таоло бировга Куръон ато этса ва у кеча-ю кундуз Куръон (ўқиши, унга амал қилиш) билан қоим бўлса!» (Бухорий: №9/65, Муслим: №815).

Имом Аҳмад ва Термизийлар ривоят қилган, шайх Албоний сахих санаган, Абу Кабша ал-Анморий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинганд ҳадисда шундай дейилади:

«Уч нарсани қасам билан айтаман ва сизларга битта ҳадис айтиб бераман. Эслаб қолинглар: Банданинг моли садака туфайли камайиб қолмайди. Бир банда кўрган зулмига сабр қилса, Аллоҳ унинг азизлигини орттиради. Банда агар сўраниш (тиламчилик) эшигини очаркан, Аллоҳ унга факирлик эшигини очгай. Энди сизларга битта ҳадис айтиб бераман, эслаб қолинглар: Дунё тўрт нафарницидир. Биринчиси шундай кишики, Аллоҳ таоло унга мол-дунё ва илм берган. Ушбу нарсалар ҳақида у Раббидан тақво қиласи, силаи раҳм қиласи ва бу нарсалардаги Аллоҳнинг ҳаққини танийди. Бу энг олий мартабадаги кишидир. Иккинчи бир кишига Аллоҳ таоло илм берган, лекин мол-дунё бермаган. У сидқи ният билан айтадики: «Агар менда ҳам мол-дунё бўлганда мен ҳам фалончи сарф қилганидек сарф қилардим.» Бу икки киши ажр борасида тенгдирлар. Учинчиси шундай бир кишики, Аллоҳ таоло унга мол-дунё бергану, илм бермаган. У мол-дунёсини жоҳиллик билан нотўғри тасарруф этади. Моли хусусида Аллоҳдан тақво қилмайди. Моли билан силаи раҳм қилмайди. Молидаги Аллоҳнинг ҳақини танимайди. У энг ёмон манзилатдаги кишидир. Тўртинчиси шундай кишики, Аллоҳ таоло унга илм ҳам, мол-дунё ҳам бермаган. У айтадики: «Агар менда ҳам мол-

дунё бўлганда эди, мен ҳам фалончи қандай сарф қилган бўлса шундай сарф қилардим». Унинг ҳоли ниятига қарабдир. Бу иккаласи гуноҳ борасида тенгдирлар» (Термизий: 2326, Аҳмад: 4/230, Ибн Можа: №4228).

Мол қачонки ундан бўлган ғояни биладиган бир солиҳ кишининг қўлига тушсагина неъматга айланади. Ортимизда қолдириб кетадиган молимиз бизнинг молимиз бўлмайди, энди у аллақачон ворисларнинг молига айланган бўлади. «Саҳиҳул Бухорий»да Ибн Масъуд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «**Қай бирингизга ворисининг моли ўзининг молидан суюмлироқ?**», дедилар. «Ё Расулуллоҳ, ҳаммамизга ҳам ўз моли ворисининг молидан кўра суюмлироқ», деб жавоб беришди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «**Албатта, (охирати учун) юбориб қўйгани ўз молидир, ортида қолдиргани эса ворисларининг молидир**». (Бухорий: №6442).

«Саҳиҳ Муслим»да Абдуллоҳ ибн Шиххир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳузурларига бордим, у зот: «Алҳакумут-такасур» сурасини ўқиётган эканлар. Айтдилар: «**Одамзот: «молим, молим» дейди. Эй одамзот, сенга молингдан фақат еб-тугатганинг ё кийиб-эскиртирганинг ёки садақа қилиб, (охиратингга) ўтказиб қўйганингдан бошқа бирон нарса борми?!**». (Муслим: №).

Шунинг учун ҳам «Сунан ут-Термизий»да Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинган ҳадисда шундай дейилади: «Бир қўй сўйилди ва садақа қилинди, фақат курагигина қолди. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «**Қўй гўштидан бирор нарса қолдими?**» деб сўрадилар. «Фақат кураги қолди», дедилар. «**Курагидан бошқа**

ҳамма жойи қолибди», дедилар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам (Термизий: №2472, Ас-силсилатус-саҳиха: 2544).

Эртага қиёматда, мол-дунё ҳам, фарзандлар ҳам фойда бермайдиган кунда амалларингиз тарозисида фақат садақа қилиб юборган ўша молингиз қолади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг мана бу ҳадисларига қулоқ солинг. «Саҳиҳ Муслим»да Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадисда у зот соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

«Аллоҳ пок Зот, фақат покиза нарсаларни қабул қиласиди, Аллоҳ таоло пайғамбарларга буюрган нарсани мўминларга ҳам буюрди: «Эй пайғамбарлар, ҳалол-пок таомлардан енглар ва яхши амаллар қилинглар!» (Муъминун: 51), **«Эй мўминлар, сизларга ризқ қилиб берганимиз – покиза нарсалардан енглар»** (Бақара: 172). Сўнг у зот узоқ йўл босиб, чангга белангтан, қўлларини кўкка чўзиб: «Эй Парвардигорим, эй Парвардигорим!», деб дуо қилаётган, бироқ егани, ичгани, кийгани ҳаром бўлган ва ҳаром билан озиқланган киши ҳақида сўзлаб: **«Унинг дуоси қандай ижобат бўлсин?!»**, дедилар (Муслим: №1015, Термизий: №2992).

Ҳаром еган одамнинг дуоси қандай ижобат бўлсин?! Ҳаром ичган одамнинг дуоси қандай ижобат бўлсин?! Бола-чақасига ҳаром едириб-ичирган одамнинг дуоси қандай ижобат бўлсин?! Ҳозирги пайтда ҳалол-пок емак-ичмак талаб қилиш борасида жуда катта эътиборсизлик кўзга ташланади. Одамларни кўрасизки, қандай қилиб бўлмасин, мол-дунё жамғариш пайида, ҳалолдан топадими, ҳаромданми, ҳатто судхўрлик қилиб топадими, одамларнинг

молларини ботил йўл билан қўлга киритиш биланми, фарқсиз, мол йиғса бўлди!! Ваҳоланки, бу дунёдан кетар пайти бир дирҳам ё бир доллар ўзи билан олиб кетолмайди!

Шеър (мазмуни):

Нафс камбағалликдан қўрқиб, оҳ-воҳ қилади,

Холбуки, фақирлик туғёнга етакловчи бойликтан яхшидир.

Нафсларнинг бойлиги борига қаноат қилишдир,

Акс ҳолда ер юзининг ҳамма бойлиги ҳам етмайди.

Қаноатни лозим тут, подшоҳга айланасан

Гарчи тан соғлигидан бошқа ҳеч нарсанг бўлмаса ҳам.

Бутун дунёга подшоҳ бўлган кишини кўр,

Кетар чоғи хушбўйлигу кафандан бошқасини олиб кета олдими?!

Ҳа.. Қиёмат куни банда молини қаердан топиб, нимага сарф қилгани ҳақида сўралмагунча қадами силжимайди..

Тўртинчи: Жисмини нима ишларда қаритгани ҳақида сўралиши

Аллоҳ таоло айтади: «**Албатта, қулоқ, кўз, қалб – буларнинг барчаси тўғрисида** (ҳар бир инсон) **масъул бўлур**» (Исро: 36).

Қалб ўзида жо бўлган эътиқоддан сўралади. У Аллоҳ ва Расулининг

муҳаббати билан тўла бўлганми, мўминларга муҳаббат руҳи билан суғорилганми, шу билан бирга ширкка, мушрикларга, ботил ва унинг аҳлига нисбатан нафратга тўла бўлганми, мана шу ҳақда сўралади.

Кулоқ ўзи эшитган ҳар бир нарса тўғрисида, кўз ўзи кўрган ҳар бир нарса тўғрисида сўроққа тутилади.

Банда Аллоҳ ҳузурида фақат мана шу аъзоларидангина сўралади, деб ўйлайсизми?!

Йўқ.. Ундай эмас.. Бутун жисмидан, баданидаги ҳамма аъзоларидан сўроққа тутилади.

Жисмидаги аъзолари ўзлари воситасида унинг нима қилгани, нима қўйгани, қаерга боргани, нималар дегани, нимани кўргани, нимани эшитгани, нимани яхши кўргани, нимани ёмон кўргани... ҳақида гувоҳлик беради. Кўл-оёғи ва барча аъзолари унга қарши шоҳидлик беришади.

Аллоҳ таоло айтади:

«Бу кун Биз уларнинг оғизларини муҳрлаб қўюрмиз. Бизга уларнинг қилиб ўтган ишлари ҳақида – уларнинг қўллари сўзлар ва оёқлари гувоҳлик берур» (Ясин: 65).

Аллоҳ таоло айтади:

«Аллоҳнинг душманлари дўзахга (ҳайдалиш учун) тўпланиб, тизилиб турадиган Кунни (эсланг). **Энди қачонки улар** (дўзахга) **келишгач,** (ҳаёти дунёда қилиб ўтган куфру исёнлари ҳақида сўралади, лекин улар ўз қилмишларидан тонишга уринадилар. Шунда)

уларнинг қулоқлари, кўзлари ва терилари улар қилиб ўтган нарсалари ҳақида ўзларига қарши гувоҳлик беради. Улар териларига «Нима учун бизга қарши гувоҳлик бердинглар?», дейишганида, (терилари): «**Бизларни барча нарсани сўзлатган зот Аллоҳ сўзлатди, дедилар. Сизларни дастлаб У яратган ва сизлар яна Унинг Ўзигагина қайтариурсизлар**», » (Фуссилат: 19-21).

Бутун баданингиз сизга қарши гувоҳлик беради. Сиз ҳали бу жисмни нима ишлар устида қаритганингиз ҳақида сўроққа тутиласиз. Жисмингизни дунё ва охират ишларида қаритмоқдамисиз ё фақат дунё иши билангинами?!

Инсон жисмини дунё ва охират ишларида қаритса, зарари йўқ. Аммо, агар ўз жисми ва жасадида бўлган Аллоҳнинг ҳаққини, охират ҳаққини зое қилиб туриб, уни фақат дунё ишларида қаритган бўлса, мана шуниси зарап ва ўзи учун ёмон зиёнкорлик бўлади.

Аллоҳ йўлидаги дўстим! Майли, тижорат қилинг, дунёнгизни обод қилинг, бунёдкорлик билан машғул бўлинг, ҳалолдан мол жамғаринг. Лекин, Аллоҳ таборака ва таолонинг ҳаққини ҳам унутманг! Дунёнгиз учун абадий яшайдигандек, охиратингиз учун эса худди эртага ўладигандек амал қилинг. Бу иккисини бирга олиб боришнинг зарари йўқ.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Аллоҳим, мен учун ишларимнинг ҳаммасини саломат сақловчи бўлган динимни, тирикчилигим бўлган дунё ҳаётимни, оқибатим бўладиган охиратимни ислоҳ этгайсан» деб дуо қиласидилар (Муслим: №2720).

Бутун умрингизни дунё учун сарфлаб, охиратни эсдан чиқариб қўйманг. Қиёмат куни бўлганида дунёга қайтарилишни истаб қоласиз, қанийди қайтарилисан, фақат охиратим учун амал қилган бўлардим, деб орзу қилиб қоласиз.

Аллоҳ таоло айтади:

«97. Айтинг: «Парвардигорим, мен Сендан шайтонларнинг вассасаларидан паноҳ беришингни сўрайман.

98. Яна мен Сендан (ё) Парвардигорим, улар менинг хузуримга келишларидан паноҳ беришингни сўрайман».

99. Токи қачон улардан (яъни иймонсизлардан ёки иймонни даъво қилиб Аллоҳнинг буйруқларига амал қилмаганлардан) **бирига ўлим келганида: «Парвардигор, мени** (яна ҳаётга) **қайтаринглар.**

100. Шояд, мен қолган умримда яхши амал қилсан», деб қолур. Йўқ! (У асло ҳаётга қайтарилисан). **Дарҳақиқат бу** (ҳар бир жон бераётган кофир) **айтадиган сўздир.** Уларнинг ортида то қайта тириладиган кунларигача (дунёга қайтишларидан тўсиб турадиган) **бир тўсиқ бўлур»** (Муъминун: 97-100).

Шундай экан, шу бугун, ортга қайтишни орзу қиладиган кун келмасдан туриб, дунё ва охират учун амал қилиб қолинг.

Шуни яхши билингки, бир умр охиратни унутиб, фақат дунё учун ишлаб ўтганингизда ҳам дунёдан Аллоҳ тақдир қилгандан ортиқ нарсага эришолмайсиз. Мана бу ҳадисни бир тадаббур қилиб кўринг.

Термизий ва бошқалар ривоят қилган, шайх Албоний сахиҳ санаган бу ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар:

«Кимнинг ғами охират бўлса, Аллоҳ унинг бойлигини қалбида қилиб қўяди, сочилган ишларини жамлаб қўяди, дунё ўзи истамаган ҳолда унинг ҳузурига келаверади. Кимнинг ғами дунё бўлса, Аллоҳ унинг фақирлигини икки кўзи ўртасида қилиб қўяди, йиғилган ишларини сочиб ташлайди, дунёдан эса унга Аллоҳ битиб қўйганидан бошқаси келмайди». (Термизий: 2/76, Албоний «Ас-саҳиҳа»да (№949) сахиҳ санаган).

Севикли дўстим! Ўзингизга бир савол бериб кўринг, жисмингизни дунё ва охират ишларида қаритмоқдамисиз ё фақат дунё ишидами?!

Аллоҳ ва Расулининг тоатида қаритмоқдамисиз ё Аллоҳ ва Расулининг маъсиятидами?!

Ўтган умрингиз ҳақида ўзингизни бир саволга тутинг, жисмингизни Аллоҳ ва Расулининг тоатига бўйсундирдингизми ё Аллоҳ ва Расулининг маъсиятигами?!

Аллоҳ сизга бу жисм неъматини у билан Ўзига осий бўлишингиз учун берганми ё Унга итоат этишингиз учунми?!

Яхши билингки, маъсият дунё ва охиратдаги барча баҳтсизликлар, танглик ва балоларнинг сабабидир. Тоат эса дунё ва охиратдаги барча муваффакият, зафар ва яхшиликлар сабабидир.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо айтадилар: «Тоат таъсирида юзда нур, қалбда нур, баданда қувват, ризқда кенг-мўллик, халқлар қалбида муҳаббат ҳосил бўлади Маъсият таъсирида эса юзда қоралик, қалбда

зулмат, баданда заифлик, ризқда танглик, халқлар қалбидаги нафрат ҳосил бўлади».

Бир киши Иброҳим ибн Адҳам ҳузурига келиб:

- Эй Иброҳим! Қандай қилиб Аллоҳ жалла ва алога маъсият қилишни тарк этсан бўлади? - деб сўради.

Иброҳим деди:

- Беш нарсани эсда тут, агар шуларга амал қилсанг, ҳаргиз Аллоҳнинг маъсиятига тушмайсан ва қадаминг тойилса, тезлик билан Аллоҳ жалла ва алога тавба қиласан.

- Майли, айтинг эй Иброҳим - деди киши.

- Биринчиси, агар Аллоҳга маъсият қилмоқчи бўлсанг, Аллоҳ берган ризқдан ема.

- Қандай қилиб, ахир ҳамма ризқ ҳам Аллоҳнинг қўлида-ку?!

- Аллоҳ берган ризқни еб туриб, Аллоҳга осий бўлишни ўзингга муносиб кўрасанми?!

- Аллоҳ сизни Ўз раҳматига олсин, эй Иброҳим. Иккинчисини айтинг.

- Иккинчиси, қачон Аллоҳга осийлик қилишни истасанг, Аллоҳнинг мулкига дохил бўлмаган жойга бориб, ўша ерда осий бўл.

- Қандай қилиб, ахир еру осмонлар ҳаммаси Унинг мулки-ку?!

- Мулк эгасига Унинг мулкида туриб осийлик қилишдан уялмайсанми?!
- Аллоҳ сизни Ўз раҳматига олсин. Учинчисини айтинг.
- Учинчиси, агар Аллоҳ жалла ва алога маъсият қилмоқчи бўлсанг, Аллоҳ сени кўрмайдиган жойга бориб қил.
- Қандай қилиб, Аллоҳ ҳамма жойда кўриб ва эшишиб туради-ку?!
- Аллоҳ сени кўриб турганини аниқ билиб туриб, Унга осийлик қилишдан уялмайсанми?!
- Аллоҳ сизни Ўз раҳматига олсин. Тўртинчисини айтинг.
- Ҳузулингга жон олғувчи фаришта келганида сен унга: «Менга бир соатгина муҳлат бер, токи Аллоҳга тавба қилиб, Унинг тоатига кириб олай», деб айт.
- Қандай қилиб, эй Иброҳим?! Ахир Аллоҳ таоло айтган-ку: **«Қачон уларга ажаллари келса, уни бирон соатга кетга ҳам, илгарига ҳам суро олмайдилар»** (Аъроф: 34), деб!
- Шуни билиб туриб, тавба ва солиҳ амаллар қилишни ортга суришни қандай ўзингга эп кўрасан?!
- Аллоҳ сизни Ўз раҳматига олсин. Бешинчисини айтинг.
- Бешинчиси, жаҳаннам посбонлари сени жаҳаннамга олиб кетиш учун олдингга келганларида, асло улар билан борма!

Шунда ҳалиги одам қаттиқ йиғлади ва Аллоҳга тоат-ибодат қилишга аҳд берди.

Эй мусулмон! Аллоҳга осий бўлишдан олдин мана шу беш нарсани хаёлингдан ўтказ, билгинки, сен бир заиф инсонсан, қадаминг Аллоҳнинг маъсиятига тойилса, дарҳол тавбани янгилаб ол, унутмагинки, Аллоҳ таоло тавба қилувчиларни ва мудом ўзларини пок тутувчиларни сужди.

Дунё яралибдики, ҳар кеча Аллоҳ азза ва жалла Ўз камоли ва жалолига муносиб кўринишда дунё осмонига тушади ва: «**Мен Подшоҳман, Мен Подшоҳман, ким Менга дуо қиласиди, ижобат қилсам?! Ким Мендан сўрайдики, унга ато этсам?! Ким Менга истиғфор айтадики, гуноҳини кечирсам?!**», дейди ва тонг отгунича мана шу ҳолат давом этади (Бухорий: №1145, Муслим: №758).

Шундай экан, севикли дўстим, Аллоҳга қайтинг, Аллоҳга тавба қилинг, мазкур тўртта саволга жавоб ҳозирлаб олинг ва унутманг: «**Киёмат куни банда тўрт нарсадан - умрини нима билан ўтказгани ҳақида, илмига нима амал қилгани ҳақида, молини қаердан топиб, нимага сарф қилгани ҳақида ва жисмини қайси ишларда қаритгани ҳақида сўралмагунча қадами силжимайди**» (Термизий: №2419, Албоний: Ас-силсилатус-саҳиха: №946).

Буюк арш соҳиби бўлган Улуғ Аллоҳдан барчамизнинг хотимамизни чиройли қилишини сўрайман. У бунга қодир Зотdir.

Дуо...

2011 йил 4-ноябр